Lokalhistorisk forening for Sønderhald kommune

Årsskrift 2002

Aarslev Kirke var temaet ved et vellykket aftenarrangement den 4. september 2002. Aftenen var arrangeret i et samarbejde mellem Aarslev menighedsråd og Lokalhistorisk forening.

Sønderhald Egnsarkiv
Nørregade 5B, 8963 Auning, tlf. 86 48 37 84.
Åbningstid: Mandag kl. 15-21.

Nærværende årsskrift for 2002 er trykt i 500 eksemplarer og udgivet af Lokalhistorisk Forening for Sønderhald Kommune og Sønderhald Egnsarkiv, Nørregade 5B, 8963 Auning.

Eftertryk af årsskriftet - helt eller delvis - kun tilladt med udgiverens tilladelse.

Fremstilling: Djurs Gruppen Grafisk Support, tlf. 86 48 36 33.

Ansv. for årsskriftet:
Hanne Byriel, Industrivej 14A, 8963 Auning, tlf. 86 49 50 69.

Ekspedition:
Helga Sørensen, Årslev, 8900 Randers, tlf. 86 49 13 40.

Ekstra eksemplarer af årsskriftet 2002 kan købes for 60 kr. pr. stk.
Overskudseksemplarer af skrifter fra 1978-2001 fås for 20 kr. pr. stk.
Hele sættet af ældre skrifter kan erhverves for 10 kr. pr. stk.

ISSN 0109-4017

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord 3

Lykkegården
Hvordan en gård skabes og udvikler sig gennem 125 år 5

Samlingshuset
Øster Alling forsamlingshus 17

Aarslev i gamle dage
Aage Galmstrups erindringer 33

Forord

Når tilflyttere bliver boende længe nok,
kan de også være med til at skrive lokalhistorie...

AF HENNING MILLARD

Som eksempel er her et lille bidrag til egnshistorien fra en tilflytter.
I vinteren 1976 kom der nyt liv i Den gamle Skole i Drammelstrup. En lille flok unge mennesker havde overtaget skolebygningen og lærerboligen efter fabrikant Leo Nissen. Leo Nissen havde i en årrække drevet virksomhed og haft hopæl på stedet. Skolestuerne var blevet for små og virksomheden var flyttet til Allingåbro, hvor familien Nissen også havde bygget ny bolig på Gyvelskrænten.
De unge mennesker bestod af sønderjyder, nordjyder, fynboer og sjællændere, der havde to ting til fælles: Vi var EF-modstandere og arbejdede på avisen Det ny Notat. Avisen havde haft til huse på Nørrebro i København, men manglede plads og arbejdsro. Det fandt vi i Drammelstrup med hjælp fra Svend Skovmand, der dengang boede ved Hedegård på Norddjursland.
Det var noget af en omvæltningen at komme fra Nørrebrogade til Nordkystvejen. Der var "langt" til nærmeste butik. Det foregik i bil ned til Allingåbro. Flere gange kørte vi forgæves, da Posthuset, Købmand Fynbo og Købmanden på Bakken og andre forretninger i byen holdt middagslukket!
Vi kunne ikke undgå at mærke en vis undren over disse unge langhårede mennesker i provotøj, der indrettede sig i et bofællesskab og i et politisk arbejdsfællesskab. Det lignede jo det rene Christiania, der var flyttet til egnen?

Vi blev dog forholdsvis hurtigt accepteret. Specielt af vores naboer, Ingrid og Ejvind Rygaard og deres 2 børn. De modtog os med meget stor gæstfrihed og hjælp os til hurtigt at føle os hjemme på egnen. Det var nu ikke meget vi deltog i lokalsamfundet. Al vores tid gik med at skrive og producere aviser, bøger og andre informationsmaterialer om EF-politik.
Vi skulle kort efter vores flytning udgive næste nummer af avisen, men da vores udstyr ikke var helt på plads, kørte vi ned til Søren Jensens Bogtrykkeri på Buevej i Allingåbro for at få hjælp. Søren Jensen var meget hjælpsom, og vi fik lov til at benytte hans reproudstyr. Om Søren Jensen virkelig troede på, at vi kunne starte noget der lignede en grafisk virksomhed i Drammelstrup, er jeg ikke så sikker på.
Der kom dog hurtig gang i virksomheden. I perioder, hvor der blev udgivet dagblad, var der over 30 folk ansat på stedet, plus nogle folk, der var placeret i Bruxelles. Vi fik stort set kun lommepenge, mad og logi. Til gengæld var der mange, der fik tilegnet sig færdigheder, de kunne bruge i deres videre karriere. Enten i gode jobs eller som selvstændige. Uden aktiviteterne på Den gamle Skole i Drammelstrup var f.eks. Datagraf næppe blevet til noget i Auning.
Avisen Det ny Notat udgives fortsat fra Den gamle Skole i Drammelstrup. Ikke længere som et arbejdskollektiv, men som en moderne grafisk virksomhed. Også den kunstklub, der blev etableret på stedet for at skaffe penge til oplysningsvirksomheden, kører fortsat videre.

Notatfonden, Nordkystvejen, Allingåbro, 1995. (Drammelstrup gamle skole).

Lykkegården

Noget om hvordan en gård skabes og udvikler sig gennem 125 år, og om hvordan det var at vokse op på sådan en gård i 1950'erne.

AF WALLIN FEDER

Kikker vi tilbage til ca. år 1800 var de økonomiske forhold for landbruget absolut ikke noget at råbe hurra for.
Gårdene var fæstegårde, mange gange dårligt vedligeholdte, og fæsterne måtte udføre en masse arbejde på de herregårde de hørte ind under.
Man producerede primært de ting man havde brug for i den daglige husholdning samt det man kunne sælge til de lokale købmænd, for dermed at få råd til de daglige fornødenheder. Næsten den eneste eksport landbruget havde var okser til Tyskland og lidt dårlig korn, og det var overvejende de store jordbesiddere der sad på denne eksport.
Nogle godser var begyndt at sælge fæstegårdene fra, men landbrugskrisen i 1818-28 satte en stopper for det, men omkring 1850 blev forholdene bedre, og bønderne kunne igen begynde at købe deres gårde.

Her på egnen var det Gl. Estrup der sad på hele magten og al jorden. I 1852 rådede godset over 208 fæstegårde, men så startede salget, og på 2 1/2 år solgtes en 1/4 del af godset, nemlig 52 gårde. Sådan fortsatte det, og i 1872, tyve år efter at den første gård var solgt, var der kun 1/10 del af godset tilbage.

Ved sådan et salg fik godset jo mange penge til rådighed, og på Gl. Estrup blev en del af pengene brugt til at bygge alle avlsbygningerne om, således at der kunne produceres varer til salg til den stadig stigende befolkning både herhjemme og ude i verdenen.

Lykkegårdens stuehus, ca. 1935.

På Gl. Estrup med 770 tdr. Land havde man 140 køer og 375 grise. Til at drive sådan en gård var der 15 faste folk, 8 daglejere og om sommeren yderligere 12 polakker.

Nu er vi jo henne ved den tid hvor Hedeselskabet blev oprettet og hvor Dalgas udtalte "Hvad udad tabes skal indad vindes". Vi havde været gennem 3 års krigen samt tabt Slesvig og Holsten, og den stadig stigende befolkning både herhjemme og ude i Europa kunne bruge masser af landbrugsvarer. For at producere varer til denne efterspørgsel byggede mange godser avlsgårde på det jord som i mange tilfælde lå lidt afsides, og som man måske ikke tidligere har regnet for noget.
Det var også på den tid man tørlagde Kolind Sund.
Fra gammel tid havde Gl. Estrups jorder omfattet en kile der skød sig ind mellem Auning og Ring, og lå ret langt fra gården selv. Her anlagde man i ca. 1880 en avlsgård, der fik navnet Christensminde efter greven.
Med sine 310 tdr.l var den stor af areal, men det meste lå hen som hede og mose. Før den tid har der nok været nogle småhuse på stedet, sikkert bare noget der kunne give lidt læ for fårene og hyrden, for heden blev brugt til et ret stort fårehold.
Christensminde blev fra starten bygget som et trelænget anlæg med plads til et ret stort kohold. Jorden har man selvfølgelig prøvet på at få i kultur, men det lykkedes kun delvist. Man har sikkert fra starten af begyndt med heden over mod Tværsige, for langs vejen derude er der stadig rester af stendiget som grænsede jorden af.

Det har sikkert knebet meget at få en forpagter til at gå i gang med gården, for vi skal noget op i tiden før vi kan finde nogle forpagtningskontrakter. I 1890, altså ca. 10 år efter at gården var bygget, var den beboet af en Gregers S. Gregersen som blev tituleret arbejdsmand. Han boede der med sin kone og 2 børn. Mit gæt går på at de har passet nogle får, og så ellers bare har beboet stuehuset.

Omkring 1901 sker der noget, da bliver gården forpagtet ud til en Marius Pedersen. Marius Pedersen havde tidligere været forpagter på nogle ret store gårde på Vejle-egnen. Det lader til at han får styr på tingene, får noget af heden opdyrket og også får en besætning stablet på benene. Noget bliver der da også investeret for i 1924 får han godset til at bygge et fodermesterhus.
I 24 år var Pedersen formand for Auning Mejeri, og deltog tilsyneladende en del i egnens liv. Han var bl.a. med da gårdene ude i kæret fik strøm, men ud til Christensminde fik han det ikke. Godset har jo nok ikke villet eller kunne betale.
Da Marius Pedersen rejste fra gården i 1929 flyttede han til Auning. Han købte Pomona i Vestergade, og ældre mennesker har fortalt mig at han i mange år gik under navnet Pomona Pedersen.

Nu nærmer vi os den tid hvor det begynder at gå galt på Gl. Estrup. I 1926 dør greven Christen Scheel, og hele godset incl. Christensminde sælges til Fr. Legarth som på det tidspunkt var forpagter på avlsgården og nok den kendteste ejendomsspekulant på Djursland.
Hele godset køber han for 973.000 kr. Hans svigerfar var Vester, der var handelsmand og havde ejet Møllerup, som han solgte i 1918 med en enorm fortjeneste. Han var så velhavende at det var ham der gav flere af sine svigersønner en sundgård, så Legarth er nok også blevet hjulpet i gang.
Kort tid efter begynder han at sælge ud af godset. Slottet og skovene sælges til grevens svigersøn Godsejer Uttental på Løvenholm, gårdene i Liltved bliver solgt til forpagterne og Møllegården sælges til Werchmeister, en søn af grevens godsinspektør.

Christensminde kommer han ikke af med før i 1928, da den overtages af et konsortium på 3 mand. Dette konsortium består af hans svoger Niels Foged, dennes bror N. Foged og en N.P. Nielsen. Hvorfor de køber gården kan man jo kun gætte på, men en teori kunne jo være at det har været for at få gården udstykket, men for det første skulle de respektere forpagtningskontrakten med Marius Pedersen, og så har jorden nok været for ringe til at det kunne lade sig gøre. Det kan jo også tænkes at det har været for at hjælpe svogeren til lidt penge.

De betaler 69.000 Kr. for hele herligheden, og nu får gården nyt navn "Lykkegården". Hvorfor skifter gården mon nu navn. Her kan vi kun gætte. Har der mon været lidt ironi med i spillet. Det kan også tænkes at man ville signalere at nu var grevens tid ude, og så navnet kan også være udsprunget af at jordstykket der går fra gården og ud mod Grevelsbak på gamle kort benævnes "Lykken". Mosen der gik fra gården og ud mod Lypi hed "Hestebjergmose" og markerne over mod Tværsige benævnes "Heden". Navneskiftet kan evt. også være noget man har lavet med henblik på en evt. udstykning.
De beholder gården til maj 1930, hvor de sælger den for 86.000 kr.. På 2 år tjente de altså 17.000 kr.. Vel egentlig ikke så dårligt når man tænker på den begyndende landbrugskrise.

Køberen var en 37-årig gårdejer fra Vrinners, Rasmus Schmidt.
Allerede som 22-årig var han ejer af en dejlig gård i Vrinners, og var blevet gift med en pige fra byen. Begge hold forældre har nok været rimeligt godt hjulpne, siden de kunne sætte børnene i gang i så ung en alder.
Den ene af trekløveret, der solgte Lykkegården, boede på Kejlstrupgården der ligger ikke så langt fra Vrinners. Familierne kendte hinanden, så det er måske derfor Schmidt er blevet fristet til at blive proprietær på Lykkegården, men fakta var at efter 15 år på Mols skulle Schmidt nu ud at kæmpe på sandjorden. Han kommer med hele sin familie, kone, 2 sønner på 15 og 13 år og en mindre datter.

På mange måder var Schmidt en initiativrig og dygtig landmand. Flere ting bliver sat i gang. Den store staklade bliver bygget og så bliver der købt traktor. Det var den første gård i hele herredet som fik traktor. Det var en amerikansk "Massey-Harris" på jernhjul. Af redskaber var der en tallerkenharve, en 2 furet plov og en kultivator.
Traktoren bliver købt hos Anders Pedersen i Tirstrup. Desværre er papirerne på købet væk, så prisen kender vi ikke. Grunden til traktorkøbet var jo at heden skulle opdyrkes, og her er der god grund til at tage hatten af for familien Schmidt. Det var den ældste søn Tage som var traktorfører, og det var virkelig store arealer han fik under plov.

Granskoven på godt 10 tdr.l. blev også plantet på noget af det ringeste og stenede jord.
Avlen var meget traditionel, roer, kartofler, græs og korn, men derudover forsøgte de sig også med frøafgrøder og lupiner. Halm til eksport blev presset i store tunge baller der var omvunden med ståltråd. Ballerne blev læsset på banevogne inde på stationen. Det var noget nyt at en almindelig bondegård tog sig af sådan noget dengang.

Der presses halm til eksport. 1935.

Efterhånden blev besætningen også arbejdet op, og bestod af 8 heste, 1 tyr, 35 malkekøer og 50 ungkreaturer samt 30 svin.
Gården blev drevet som et rigtig familiebrug, dog med hjælp af 2-3 karle. Alle børnene var hjemme. Sønnerne var kun hjemmefra da de var inde som soldat.
Efterhånden som de blev gift, blev der lavet en lejlighed til dem, og da datteren skulle giftes med en af karlene på gården, forsøgte Schmidt at købe Scheelsminde til hende og svigersønnen.

Det er måske her vi skal finde grunden til at han købte Lykkegården, for mange ting tyder på at han ønskede at gården skulle drives som et stort familiekollektiv.
Således kom det ikke til at gå, men mere om det senere.

I flere år leverede de mælk til Auning mejeri, men på et tidspunkt kom der tuberkulose i besætningen, men da køerne igen var rene og sygdomsfrie begyndte de at levere mælk til Randers. Det blev leveret til et mejeri som lavede børnemælk, og det gav en ekstra god betaling.
Interessant kunne det jo være at vide hvordan det er gået økonomisk på sådan en i areal ret stor gård?
De første år på gården tjener han tilsyneladende ret gode penge. Det kan vi se ud fra de offentlige skattebøger. Her stod han oppe i den bedste halvdel.

Men der blev ikke brugt mange penge til moderniseringer. Oppe på loftet stod der en ny malkemaskine, men da der ingen strøm var indlagt blev den aldrig taget i brug. Traktoren var ved at være slidt op, men blev ikke udskiftet. Stråtaget på bygningerne blev ringere og ringere og intet blev repareret. Hvorfor mon - var det gammel bonde påpasselighed eller fattigdom? Det sidste tror jeg ikke rigtig på, for under krigen lejer Schmidt mosen ud til la Cour, Pindstrup Mosebrug, og det er ret store beløb han betaler for tørvejorden. Så det har nu nok været påpasselighed.

Lykkegården, 1946.

Om sommeren i de år hvor la Cour lavede tørv lejede han også hestestalden til de heste som hver dag sled i mosen. Stalden var blevet udvidet til at kunne huse 20 heste så her tjenes der også penge ved at passe hestene.

Det er også under krigen, nemlig i 1943 at landevejen bliver flyttet om på vestsiden af gården hvor den går nu. Det gav mulighed for at få lavet en stor flot have, og det var virkelig en både stor, flot og nyttig have der blev anlagt, med brede gange og store plæner og stor urte- og frugthave. Noget af det gamle blev dog stadig tilbage. Ved sydgavlen af stuehuset stod der et stort flot æbletræ som ingen kendte navnet på. Træet blev kaldt baronessens æbletræ. Æblerne var dejlige søde og saftige sommeræbler.

Vi skal lidt tilbage til familiekollektivet. Nr. 2 søn og hans kone havde overtaget hendes hjem på Mols, og datteren og svigersønnen havde købt gård i Sønderbæk, så nu var der kun den ældste tilbage.
Hvis vi har tolket Schmidts tanker rigtigt, mon så ikke at det at børnene sådan forlod stedet var med til at gøre ham træt af at være på Lykkegården.
Lige efter krigen flytter han og hans kone tilbage til et nykøbt hus i Vrinners og lader sønnen Tage bestyre gården. På det tidspunkt var han kun 53 år, så det var jo tidligt at gå på pension.
Allerede 2 år efter, i 1947 sælger han gården til la Cour. Pris 129.000 + 53.000 for løsøre, i alt altså 182.000 kr. Han gav 86.000 for den, altså en fortjeneste på knap 100.000 på 17 år.
De første 2 år la Cour var ejer fortsatte Tage Schmidt som bestyrer, så købte de en ejendom i Mørke, og min far Sigfred Feder overtog posten som bestyrer i godt et års tid samtidig med at han passede briketfabrikken.

Så endelig i 1950 blev Grethe og Egon Mollerup ansat som bestyrerpar, og det blev til 16 år på den post. Når jeg siger bestyrerpar så mener jeg det. Det var jo ikke bare Egon som skulle passe gården. Grethe overtog jo ansvaret for at bespise folkeholdet, værelserne m.m.
Både Grethe og Egon stammer fra Voldum, og Egon havde lært landbrug på de store godser, bl.a. som elev på Clausholm. De kom fra en stilling som forvalter på Hvanstrup, en stor gård på Farsø egnen.
Men mere om driften vender vi tilbage til senere.

Jeg synes det vil være relevant nu at spørge - hvorfor købte la Cour Lykkegården.?
Efter min mening er der mindst 2 grunde til det. For det første var han jo interesseret i at få fingre i tørvejorden, og han skulle også bruge plads til at bygge briketfabrikken på. Men jeg tror også der var en anden grund. Han var personlig meget glad for og interesseret i gården, og beholdt den lige til sin død som sit personlige ejerskab. Det var altså ikke mosebruget der var ejer. Normalt blev alle ejendommene som mosebruget ejede forpagtet bort, men Lykkegården ville han selv beholde indflydelsen på. Selv oppe i en høj alder interesserede han sig stadig for driften af gården, og kom på besøg ca. 1 gang om ugen.

Min far var i 1945 begyndt at arbejde som forvalter i moserne omkring Auning, men et par år efter krigen var tørv blevet umoderne som varmekilde, nu skulle det være formbrændsel og briketter, så da fabrikken på Lykkegården blev bygget og da der i stuehuset var 2 lejligheder, var det helt naturligt at vi den 1 nov. 1947 flyttede ind i den ene lejlighed.

Det var noget af en omvæltning at flytte ud på landet fra vores hus inde i byen. På Lykkegården var intet blevet moderniseret i mange år. Der var ingen elektrisk strøm indlagt, så min mor måtte rundt og låne gamle petroleums lamper, og i køkkenet stod der et gammeldags komfur og i stuerne nogle gamle kakkelovne. Ville man have vand, så stod pumpen ude midt på gårdspladsen. Lokummet var indrettet i den ene ende af hestestalden. Det var ellers et meget flot et med huller og spand i begge sider. Det var vældig hyggeligt at man kunne sidde 2 der af gangen.
Noget af det værste var at alle husene var fyldt med rotter, ikke bare rotter - nej i tusindvis af rotter. Mange af gulvene i staldene var fuldstændig underminerede, og selv midt om dagen løb de frem og tilbage uden på taget. Der var så mange at om aftenen når de sad og drak vand ved hønsehuset, så kunne far stå og skyde dem med jagtgeværet. Men knap var de væltet ned før en ny flok sad og drak.
Ovre ved kostalden var der et rum hvor man blandede kraftfoder til køerne. Sådan en stak kunne være hel sort af rotter, og her stod karlene om aftenen og skød dem.
Men mærkelig nok, inde i lejlighederne havde vi dem aldrig, og endnu mere mærkelig - på en nat forsvandt de alle på en gang.
Strøm var som sagt endnu ikke blevet indlagt, det kom først i november 1949. Jeg kan tydelig huske dagen da strømmen blev sluttet til. Min mor havde været ude og låne gamle strygejern som skulle opvarmes på komfuret, men nu blev det eldrevne taget frem og sat i stikkontakten. Vi havde fået at vide at kl. 3 skulle der være strøm, så jeg sad på køkkenbordet med hånden på strygejernet, og pludselig var varmen der, og stor var glæden over det vi i dag betragter som en selvfølgelighed.

Vi skal tilbage til driften af gården, hvordan var den.
Set med nutidsøjne, meget gammeldags. Personalet bestod af 2 karle, gift fodermester og 1 - 3 daglejere. Besætningen var ca. 30 køer, lidt grise og 6-8 heste + en gammel opslidt traktor. Af maskiner var der plove, harver, tromle, såmaskine, selvbinder, slåmaskine og en kartoffeloptager. Vognene var stadig de gamle kassevogne med jernringe. Når der skulle tærskes blev der sendt bud efter maskinstationen, som så kom med det store værk.
Lidt modernisering var der dog startet med. På den tid var der en mekaniker i Auning der hed Bjerregård. Bjerregård var lidt af en onkel opfinder, og han havde bygget nogle gamle Ford lastbiler om til traktorer. Sådan en havde de derude, men den gik næsten aldrig en hel time i træk uden at gå i stykker.
Der blev dyrket korn, mest rug og lidt byg, kålroer, græs og masser af kartofler.

Når der skulle tages kartofler op, sendte man bud efter kartoffeldamerne, en 15-20 stykker inde fra byen. Så var der liv og glade dage i marken.
Men hvor må det have været et hårdt og koldt job en hel dag at kravle rundt og fylde de tunge kurve og slæbe dem med sig.
Når kurvene var fyldte blev de hentet og hældt op i en hestevogn og kørt i kule og senere leveret ind på kartoffelmelsfabrikken, stadig med de gamle kassevogne.

Den gifte fodermester og hans kone startede i stalden kl. 4 om morgenen og malkede hver 15-16 køer med håndkraft. Samme tur igen om aftenen alle ugens 7 dage. Det var et knokkelarbejde, og for det fik de 100 kr. om ugen, fri bolig, kartofler og mælk, så de store sving med armene har der ikke været råd til.
De 2 karle boede på et kammer oppe på loftet. Der var lige plads til 2 senge og 2 skabe og selvfølgelig ingen varme. Den mest nødvendige personlige rengøring skete i bryggerset eller ude ved pumpen i gården. Mulighed for at tørre tøjet var der ikke.

Alt foregik med håndkraft. Vandet til kreaturerne blev pumpet op fra mosehullet med håndkraft. Møjet blev læsset og spredt i marken med greb. Ajlebeholderen blev tømt med håndpumpe. Den smule kunstgødning der blev brugt blev spredt fra en trillebør med en kulskovl fra en kasse bag i kassevognen. Roerne blev læsset med stikgreb og sådan var det hele vejen igennem, men man var jo mange om det. Det var et dejligt at sted at vokse op. Der var altid voksne i nærheden og der var altid tid til at snakke og mulighed for at få lov til at hjælpe til.
Min mor var godt nok ikke så glad når jeg kom ind om aftenen og havde siddet på ajletønden det meste af dagen. Der var også tidspunkter hvor man selv kunne lugte det når man kom i skole dagen efter.

I de første år hvor la Cour ejede gården blev der næsten intet lavet om, alt var stadig lige gammeldags, men så til november i 1950 kom der et nyt ungt bestyrerpar, nemlig som tidligere nævnt Grethe og Egon Mollerup.
Nu skete der noget, for nu var det en dygtig og veluddannet landmand som fik fat i tøjlerne. Nu blev nogle af bygningerne moderniseret og indrettet til bl.a. et større svinehold end man var vandt til. I marken blev der lavet et moderne vandingsanlæg med store vandkanoner. I højeste grad en nødvendighed på det magre sandjord.
Bestyreren har sikkert kæmpet mangen en kamp med den gamle direktør, for han vidste jo godt hvad penge var. Nogle gamle Fordson traktorer på jernhjul blev der dog råd til, og endelig i sommeren 51 en hel ny lille grå Ferguson. Sikke en storhed.

La Cour må jo have været klar over og kunnet se at der var fremgang for da vi kommer frem til 1960 går de i gang med at bygge en ny stald, en kæmpestald med plads til grise i den ene ende og til 100 køer + opdræt i den anden ende.
Bygningen var fyldt med alt det mest moderne udstyr der kunne fås. Det var et pragtbyggeri der blev omtalt i alle landets aviser og fagblade. Der kom gæster fra hele landet og også fra Sverige og Finland for at se og lære.

Men knap var byggeriet færdig, før den røde hane galede.
Sidst i august i 1961 brændte hele den øverste etage med 700 tdr. Korn ned. Med i købet gik også den gamle kostald, hvorimod den gamle hestestald og stuehuset blev reddet. Brandårsagen var en halmsnitter som løb varm og antændte den snittede halm. De 80 køer var ude på græs, så de mærkede ikke noget og ungkreaturerne blev lukket ud. Grisene blev bare i stalden og mærkede intet.
Hurtigt gik man i gang med genopbygningen. Samtidig med at man byggede den nye stald lavede man også den gamle hestestald om til moderne karlekamre med alt mulig luksus, store værelser med bad, tekøkken og opholdsstue. Det var selv i 1961 noget helt fantastisk og moderne tiltag.

I 1966, altså ca. 100 år efter at gården blev opført holdt Mollerup op som bestyrer. En ny bestyrer blev ansat, men det varede kun et par år, så blev gården forpagtet ud, men også kun i kort tid.

Den 90 år gamle la Cour døde og i 1972 sælger arvingerne gården.
Køberen var proprietær Kristian Priergård fra Skårupgård ved Århus, som overtog gården 1. maj 1972.
Allerede i la Cours tid var man begyndt at aftage spildevand fra kartoffelmelsfabrikken, og det fortsatte i Priergårds tid. Han satte malkekøerne ud, og fyldte stalden med fedekreaturer. Nogen stor forretning har det nok ikke været for efter kort tid stod staldene permanent tomme, og driften var nu udelukkende planteavl.
Noget andet fik Priergård sat skub i. Han anlagde en stor grusgrav ude på de yderste marker over mod Tværsige, og det var tonsvis af sand, grus og sten der blev gravet op her. Alt gruset der blev brugt til motorvejen omkring Løgten blev gravet op her, så det var virkelig store mængder det drejede sig om. I dag er området smukt planeret og tilplantet med en lille sø midt i.

Kartoffelmelsfabrikken havde kæmpe problemer med deres spildevand, både mængden og lugten af det. For at få løst nogle af disse problemer købte de hele gården af Kristian Priergård i marts 1985 og lavede nogle

Lykkegården, 1998.

store bassiner hvor skyllevandet fra fabrikken skulle bundfælde sig. At det ikke løste problemerne med lugten alt for godt er der nok mange der stadig kan huske.
Nu drev kartoffelmelsfabrikken Lykkegården med bestyrer i nogle år. Stille og roligt gik det uden de helt store udsving. Kartoffelmelsfabrikken blev nedlagt og den 1. september 1999 solgte man Lykkegården til den nuværende ejer Jens Højland Eskildsen. Højland kom fra et stort gartneri i Hinnerup som hans søn nu driver videre.

Højland driver nu en stor del af jorden med grønsager, mest salat. Det gamle hyggelige stuehus er blevet moderniseret så det i dag rummer en virkelig flot lejlighed. Den store nye stald er lavet om til moderne pakke og kølerum. Der er bygget et stort nyt maskinhus og den gamle hestestald med værelserne er væltet. Haven er blevet omlagt så den i dag næsten kan kaldes for en park og gården har fået ny indkørsel og er blevet malet i en flot gul farve. Han og hans kone har ofret et kæmpe arbejde og sikkert en masse penge på Lykkegården, og jeg tror aldrig den har været flottere og mere statelig end det vi ser i dag.
De har virkelig givet den gamle gård nyt liv.

Er der nu noget der skiller Lykkegården ud fra alle de andre gårde vi hver i sær kender. – Ja - det mener jeg

For det første selve oprettelsen på grund af de politiske- og landbrugserhvervs forhold omkring 1870, og at gården blev oprettet på noget af det magreste jord i mange miles omkreds.
Det er jo altså ikke nogen gammel gård.

For det andet fordi Lykkegården i forhold til de fleste andre gårde ud over de normale landbrugsprodukter har ydet en stor indsats som råvare leverandør til det danske samfund. Først energi i form af tusindvis af tørv og mange mange tons briketter og senere kolossale mængder af tons grus til vejbyggeri, og nu leverer den så sunde grønne varer både til os og til eksport.

For det tredie fordi gården altid har givet arbejde til et utal af mennesker.

Det var selve gården, men hvad med de mennesker som gården har været afhængig af, og som har været afhængig af gården.

Jeg kan selvfølgelig ikke tale på alles vegne, men jeg tror at de fleste har været glade og taknemlige for det gården har givet dem. Masse af arbejde har der været - pengene har for det meste været små, men i de over 50 år jeg har haft min gang på gården har jeg altid kun mærket nogle positive og gode udstrålinger fra stedet. Jeg har altid holdt meget af Lykkegården, og sådan tror jeg mange andre også har det.

Jeg håber at både den gamle grev Scheel og også direktør la Cour sidder oppe på hver sin sky og fryder sig over hvor flot der nu er blevet derude, og glæder sig over den kæmpe indsats alle beboerne har ydet gennem tiderne.

Samlingshuset

Øster Alling Forsamlingshus-bygning 75 år i 2002

AF ELLEN BYRIEL

På Sønderhald Egnsarkiv i Auning opbevares tre gamle protokoller fra Øster Alling Forsamlingshus. Endnu en er udskrevet, men ikke afleveret. Den ældste protokol er påbegyndt i 1887 og indeholder både forhandlingsprotokol, kassebog og medlemsliste.
Den næste er fra årene 1927-1974, mens den tredie, påbegyndes 1974, og udskrives i 1988. Den sidste benyttes indtil 1997. Fra disse protokoller er hentet stof til det følgende.

Forgængeren
I 1988 fejrede Øster Alling Forsamlingshus 100 års jubilæum. Egentlig var det ikke huset som sådan, der kunne fejres, thi det blev nedrevet i 1927 og et nyt genopført samme sted og samme år. Derfor markerede jubilæet dengang snarere forsamlingshuset som forening og således er det først år 2027 huset som bygning fylder 100 og kunne dermed sidste år (2002) fejre 75 års jubilæum.
Indtil det første forsamlingshus blev bygget i 1888 var udviklingen kun gået langsomt i den lille landsby, her på kanten af engene langs Allingåen. Skole og kirke havde her været længe. Kirken siden 1100-tallet, skolen vel fra omkring midten af 1700 tallet.
I første halvdel af 1800 tallet var antallet af huse og gårde det samme i hele perioden. De var, med undtagelse af præstegården og skolen, ejet af Gl. Estrup og således var byens borgere, fæstebønder og -husmænd.
Ved folketællingen i 1850 var der ca. 38 familier, fordelt i 14 gårde og 10 huse og omfattende ialt omkring 166 personer.

Efter 1850 kommer der lidt mere skred i tingene. Bønderne bliver selv-ejere, de køber deres ejendomme af Gl. Estrup. I den forbindelse skal nævnes, at Jyllands og Østifternes Kreditforeninger oprettedes i 1851, ligesom der landet over blev oprettet sparekasser. Bønderne fik lyst til at lære noget mere, hvorfor en del bondehøjskoler så dages lys i 1850'erne. Hvad der i disse år også var medvirkende til at fremme væksten i landbruget og dermed i de små samfund, var oprettelsen af Landbohøjskolen. Bønderne dannede deres egne landboforeninger og snart fulgte andelsbevægelsen efter.

I 1866 startede den første danske brugsforening, det var i Thisted. Det første andelsmejeri oprettedes i Hjedding ved Varde i 1882. På det mere folkelige plan oprettedes der efter 1864 skytteforeninger, som siden blev grundlag for gymnastik og anden idræt. Også foredragsforeninger blev almindelige.
Til alle disse foreninger var der brug for en ramme; et sted hvor man kunne holde sine møder, høre foredrag og gøre gymnastik.
Hidtil havde skolerne lagt lokaler til den folkelige aktivitet, men nogle ret stramme regler satte visse grænser for mødernes indhold, afvikling og varighed. Derfor gik man sammen sognevis for at finansere og opføre sit eget forsamlingshus.
I perioden 1870-1900 blev der bygget omkring 1600 af disse huse i Danmark.
Udviklingen satte også sit præg på Øster Alling. Her kom, som det første, forsamlingshuset i 1888. To år senere blev mejeriet bygget og i 1897 startede man brugsforeningen op i eksisterende lokaler, for så, 15 år senere, at flytte til en nybygning tæt på forsamlingshuset.

Samlingshuset

I den første forhandlingsprotokol fra 1888 står at læse på første side: "Det har ved mange Lejligheder vist sig, at vi her i Kommunen mangler et Hus hvor vi kan gaa sammen for at tale om en og anden Sag. Ved en Samling af Østeralling Mænd i går blev det derfor vedtaget, at vi allerede til Foraaret vil bygge et Forsamlingshus som saa kunne benyttes til alt fornødent, nemlig Foreningsmøder, Afholdsmøder, om Skøttesagen, de saakaldte Legestuer og det mere. Renten af Byggesummen kan ikke beløbe mere end hvad vi plejer at give aarlig alene til ...gestimer. Bygningssummen menes at skulle laanes paa Actier og tilbagebetales omkring ved 10 Aar. Ved Mødet blev tegnet 800 Kr. men der behøves ialt 1600 Kr."

Antallet af personer (aktionærer) kontra tegnede aktier à 10 kr. var som følger: Øster Alling: hver 1stk: 9 personer - 2 stk: 8 pers. - 3 stk: 5 pers. - og 5 stk: 6 personer. Vester Alling: hver 1 stk: 12 personer - 2 stk: 10 personer - og 3 stk: 6 personer.

I Formålsparagrafferne stod under punkt 1. bl.a.:
"Formaalet er i Forsamlingshuset at afgive (Plads) til afholdelse af offentlige og private Møder, gymnastiske Øvelser, Afholdsmøder, Legestuer, dog kun for Østeralling Sogn og navnlig naar der kommer folk fra Herregaarde. Andre Forsamlinger kan ogsaa afholdes deri, men der maa da haves Tilladelse dertil af Bestyrelsen der paaser Orden og bestemmer om der skal betales Leje."

Punkterne 2-8 og 10 omhandler økonomi, bestyrelse, generalforsamling, ophævelse o.s.v. I punkt 9 siges det, at der kun kan ske forandringer ved huset og dets løsøre ifølge en generalforsamlingsbeslutning, og ingen beslutning vedrørende disse ting kan tages, hvis ikke 5/6 af medlemmerne er tilstede og 4/5 af de mødte stemmer derfor.
Såvidt enstemmigt vedtaget 2. april 1888.

Den første bestyrelse bestod af følgende 5 mænd: Peter af Vesteralling, sognefoged Chr. Mathiasen, Jens Haarup, J. Rasmussen og A. Sørensen af Østeralling. Sidstnævnte som formand.

Udover de almindelige udskiftninger i bestyrelsen fortæller protokollen noget om forbedringer og istandsættelser, om rengøring, om spiritusforbrug, om husets brug og betaling herfor. Den 9. dec. 1888: I stedet for de såkaldte legestuer afholdes der baller eller sluttede selskaber, som ledes af 2 mænd fra bestyrelsen og hvortil enhver der har tegnet sig, betaler et kontingent som kan dække musik, belysning og rengøring.
I 1891 vedtog man at ansætte en rengøringskone og ifølge regnskabsprotokollen for 1892-93 blev det Maren Rasmussen, som den 28. oktober 1892 modtog 5 kr., igen den 3. maj 1893 5 kr. og 29. maj s.å. 9 kr. Altså ialt i dette regnskabsår 19 kr. Det lyder ikke af meget, men udaf de samlede udgifter på 330,24 kr. er det alligevel 5-6%.
Meget senere - i 1906 - forhøjes betaling af rengøring til 30 kr. Det stiger i løbet af de næste 15 år til 85 kr. om året, men så skal kakkelovnen også fejes.

Hvad angår brug af spiritus, er dette emne til debat med jævne mellemrum. Den 9. dec. 1888: *"Det sker helst, at der slet ikke bruges Spiritus ved disse Selskaber og der maa paa ingen maade forbruges mere end højst 2 Potter Brændevin og Forsamlingen skal ophøre præcis Kl. 3. Meningen er selvfølgelig — at der ikke maa bruges nogetsomhelst spirituøse Drikke udover de 2 Potter Brændevin."*

I 1891 må der ikke mere nydes spiritus i huset, men allerede året efter blev det vedtaget, at mændene ved deres forsamlinger må nyde spiritus i forsamlingshuset.

Otte år senere: 4 mod 22 stemmer vedtog, at der ikke i fremtiden må nydes spirituøse drikke i samlingshuset. Man prøver til igen senere samme år, men selvom flokken af tilhængere af spiritus nu er vokset, forkastes forslaget om at måtte nyde denne drik i huset med 20 stemmer mod 18.

Det er ikke hvem som helst der kan få lov at benytte forsamlingshuset.
Man var fra starten på vagt overfor "folk fra herregårdene" hvilket man må tolke derhen, at det ikke er herremanden og hans familie, der her er tale om, men sandsynligvis de folk, som var ansat hos ham; ofte folk, som kun var der en sæson af gangen og derfor ukendte og fremmede og måske mindre artige. Og de hørte ikke til Østeralling sogn.
En anden gruppe, som heller ikke var velsete i huset var folk der, som man skrev det i en tilføjelse til vedtægterne1899: -*"kunne udsættes at ville modarbejde den evangeliske lutherske lære"* - Hvis disse folk forlanger huset til møde, må tilladelse kun gives i et samlet bestyrelsesmøde.
Man så nøje på tilhørsforholdet til sognet, således hedder det i 1908:
"Ungdomsforeningen naar den omfatter andre Medlemmer end Pastoratets Ungdom kan ikke faa Samlingshuset til Bal eller Legestue, dog kan Børn, som tjener i andre Sogne tages med, naar deres Forældre bor her i Kommunen".

I 1891 fik ungdommen 7 legestuer uden beregning om året. Ellers er prisen for at leje huset til et bal 5 kr. I 1907 er det steget til 8 kr. På dette tidspunkt betaler aktionærer 3 kr. for at benytte huset til private anliggender, mens ikke-aktionærer betaler for huset - uden dans - 1 kr.
Et år senere skulle de unge betale 3 kr. (ialt) i leje pr. gang.
I 1916 gælder følgende priser for div. foreninger:

Mejeriet	20	kr.
Sognerådet	30	-
Børnenes gymnastik	25	-
Afholdsforeningen	35	-
Hesteforeningen	10	-
Hingsteforeningen	10	-
Kreaturforeningen	5	-
Brugsforeningen	10	-
Æggeforeningen	5	-
Kirkelige foreninger	35	-

(de forannævnte takster gælder alle for et år.)

Bal pr. gang	12	-
Private foreninger	3 a 10	- (logisk forklaring mangler)

Der er slitage på huset og måske har det ikke været alt for solidt bygget, for allerede i 1892 - 4 år efter byggeriet - blev der indsat to jernbjælker i

huset, midt over salen, for at væggene ikke skulle skride mere ud til siden, end de allerede var. Året efter må gulvet istandsættes og samtidig får loftet i stue og gang et lag fernis; Gulvet holder dog kun i 5 år, da optager man et lån på 200 kr. i Sparekassen og der bliver lagt nyt.
Husets tag må med mellemrum tjæres. I 1904 bliver det gjort med kultjære.
I 1896 får huset ny kakkelovn i stuen. Brændsel anskaffer forsamlingshuset selv, således købes der i 1917 4000 stk. tørv.
Året forinden havde man fået elektrisk lys.

I 1901 blev "Æggesalgskredsen" stiftet og året efter byggede man fælles vandværk i byen. I 1914 fik Øster Alling en telefoncentral, med 10 abbonenter.

Som erstatning for den gamle latrin, opført ved sprøjtehuset i 1896, bygges der i 1923 nødtørfshuse ved husets nordre side. Disse huse holdes lukkede, undtagen når forsamlingshuset benyttes.
I 1901 havde man også optaget et mindre lån, dengang til anskaffelse af nogle gymnastikapparater. I 1916 købes der porcelæn, en kulkasse og - skovl, en kjedel og en vandspand og 6 år senere nogle kopper.

Det nye hus
1927-1942
Det er tid til fornyelse. Ude i den store verden (det omliggende Danmark) snakker man om besparelsespolitik, om en eventuel bro over Lillebælt, hvor "automobilerne måske på bestemte tider kan få lov at smutte over mellem jernbaneskinnerne". Danmark befinder sig imellem "krig og krise" og - det ved vi nu - endnu en krig venter forude.
I Øster Alling diskuterer man også en renovering af forsamlingshuset.
Den 22. april holder bestyrelsen møde sammen med snedker P. Rasmussen. De skal sammen få et skøn over på hvilken måde huset bedst og billigst kan omforandres. Rasmussen udarbejder et overslag, som skal være fremme (hos bestyrelsen) senest fredag den 6. maj kl. 7. Samme dato afholdes ekstra generalforsamling, hvor der tegnes bidrag til ombygningen tilligemed at andet fornødent foretages. Endvidere bliver nye vedtægter for forsamlingshuset vedtaget denne aften.

I bestyrelsen er: mejeribestyrer Hans Buhl, Øster Alling - gårdejer Marius Madsen, Øster Alling - landmand Marius Hald, Vester Alling - gårdejer Kr. Jørgensen, Øster Alling og gårdejer Kr. Rasmussen, Ring.

Den 26. maj afholdes en generalforsamling hvor der tages endelig bestemmelse om at ombygningen skal foregå og det overlades til bestyrelsen at sørge herfor.

Det gamle hus havde indgang på facaden ud mod gaden.

Ved en generalforsamling 14 dage senere forkastes den hidtidige byggeplan, mens en tegning af bygningen bliver vedtaget med 24 stemmer mod 9. Hermed er byggeriet en kendsgerning og ved licitationen den 23. juli bliver murerarbejdet overladt til murer Pedersen fra Auning for en sum af 1626 kr. Tømrerarbejdet går til L.N. Hansen, Fløjstrup for 652 kr., mens snedker I. Glerup får dette arbejde for 540 kr.
Byggeriet skal stå færdig til 1. september 1927. For overskridelse betales en dagsmult på 20 kr.

En vandrehistorie fortæller, at man holdt den sidste fest i det gamle hus og sluttede festen af med at rive huset ned.

Det gamle hus havde indgang på facaden ud mod gaden, i den vestre ende, hvor forgang, køkken og lille sal (stuen) dermed var placeret. I den nye bygning blev indgangen ligeledes på facaden, men i den østre ende. Her kom man ind i en lang, smal entré, hvorfra der til højre for hoveddøren var opgang til garderobe og toiletter på loftet, mens der til venstre, for enden af gangen, var dør ind til salen og på den lange væg to døre til hhv. køkken og lille sal.

Vi er i november 1927, huset er færdigt og man skal have fastsat priser for udlejningen. Disse bliver som følger:
Ungdomsforeningen betaler for den lille sal 4 kr.
med ret til en times brug af den store sal.
Samme betingelser får afholdsforeningen.
Foredrag betales med 10 kr.
Idrætsforeningen betaler frem til 1. juni ialt 100 kr.
Leje af huset til baller er 25 kr.
Udlejning af inventar:
Borde 50 øre pr. stk.
Bænke 25 øre
Vandkedel 50 øre
Kaffemaskine 1 kr.
Måske blev byggeprisen, som senere oplyses at være 11.064 kr., højere end beregnet; i hvert fald optages der det følgende år et lån på 8000 kr.;
Beslutningen om at lånet skulle optages, blev truffet på en generalforsamling i februar, kun med dette ene punkt på dagsordenen.
Normalt afholdtes generalforsamlingen først på sommeren og den blev der gjort noget ekstra ud af, idet man engagerede en til at læse op efter kaffebordet, hvorefter der blev spillet op til dans.

I 1932 fik nogle den idé, at man skulle lave et fælles reglement for brugen af forsamlingshusene på egnen, hvorfor bestyrelsen indkaldtes til et møde i Allingaabro. Man var dog så godt tilfreds med egne regler, at man ikke ønskede at binde sig til det foreslåede udkast.
Behageligheden længe leve, tænkte man i 1935 og anskaffede bænke med ryglæn til huset, tilligemed så mange kopper, at beholdningen kom op på 150 par. Samme år blev det også bestemt, at ballerne skullle slutte kl. 2, til gengæld sattes lejen ned med 5 kr., så den nu var på 20 kr.

I 1933 bliver Øster Alling og Omegns Biavlerforening stiftet og i 1936 åbner Peter Hedegaard en kombineret cykelsmedie og cigarforretning i en nybygning overfor Forsamlingshuset.

Januar måned 1937 var kold med sne og fygning i sidste halvdel, hvilket også kom til at berøre den annoncerede generalforsamling i Øster Alling Forsamlingshus. Den var fastsat til 30. januar, men måtte udsættes til hen i midten af februar.
Ifølge politiets regler skal der være en vært for forsamlingshuset. I året 1940 tilhørte denne stilling Sørine Svenningsen. Hun boede sammen med sin mand, Harald i huset, som lå hvor kommunekontoret senere blev bygget. Nu Hovedgaden 33. Sørines løn var 100 kr. om året.

1942-1957

Huset er nu 15 år gammelt, man skriver 1942 og er midt i Anden Verdenskrig.

Nye udlejningspriser bliver fastsat således:

Lille sal	6 kr.
Store sal ved møder	12 kr.
Store sal til sølvbryllup o.l.	25 kr.
Store sal til foreningsballer	30 kr.

Ny vært er Søren Salling som bor i "Stossidommen".

Man handler så vidt muligt lokalt, også når det gælder større investeringer så som et nyt komfur. Det købes gennem Brugsforeningen og samtidig anskaffes en ny kakkelovn til den lille sal. Det var i 1944.

Året efter aflyses den festlige sammenkomst ved generalforsamlingen - "som følge af forholdene", og man henstiller til værten, at lysrestriktionerne overholdes.

Fra bestyrelsesmøde afholdt d. 25. september 1945 hed det bl.a.

"- til dets begrundelse skal oplyses, at nuværende bestyrelse mangler kendskab til, for hvad betingelser nuværende vært er fæstet eller antaget (som sådan)"

På mødet blev bestyrelsen orienteret om den nye ordning for løn til værten. Den udgjorde i 1943 300 kr. Imidlertid frafaldt man denne ordning og istedet købtes tørv og træ for en tilsvarende sum som værtens løn i 1944. Brændet var beregnet til opvarmning af den store og lille sal. Nyordningen skulle altså være, at istedet for løn til værten for rengøring, blev han nu fritaget for tillæg af brændsel til ovennævnte formål. Køkkenet eller komfuret skulle han dog selv sørge for brændsel til. Angående rengøringsspørgsmålet var der opstået et par misforståelser, så det blev nu slået fast *"at alt rengøring falder ind under foranstående ordning, således at værten kun får betaling for udført arbejde af brugeren eller lejeren af forsamlingshuset"*.

Bestyrelsen fastlægger følgende pkt. for antagelse af vært i forsamlingshuset:

I: Værten antages 1 år ad gangen fra 1ste oktober at regne
II: Forsamlingshuset renholdes så det er tjenlig til ethvert formål.
III: Brændsel i køkkenet betaler værten ligesom alle udgifter til rengøringsarbejdet erholdes af samme.
IIII: Værten er ansvarlig for at inventar og service omgås forsvarligt.
V: Værten må ikke i noget tilfælde modtage betaling for rengøring af brugere af forsamlingshuset
VI: I vintermånederne må værten i tilfælde af for hård frost sørge for aftapning af rørledning til såvel køkken som de installerede kummer og WC'er

I krigens allersidste måneder må man overlade forsamlingshuset til den tyske værnemagt, til brug ved indkvartering af flygtninge. Det går hårdt ud over huset så en større istandsættelse er efterfølgende nødvendig. Hertil kunne der søges om erstatning, hvilket man gør i 1946.

I protokollen står herom at læse:
"Forsamlingshuset søgte i 1946 erstatning for tyskernes brug af huset, men fik først besked fra Randers Amtsstue om fornyelse af andragende den 11-2-47.
I svar til Randers Amtsstue 17-2-47 følgende:
Reperationer allerede udført:

Peder Simonsen	*15,00*
P. Hedegaard	*120,05*
Maler Hansen, Lime	*124,26*
Harry Andersen	*72,20*
	331,51
Overslag på arbejde der skal udføres:	
Samlet malerarbejde	*345,00*
P. Hedegaard gulv - 50 %	*176,00*
Bænke	*90,00*
	942,51
Afhøvling store sal (gulvet)	*180,00*
	1122,51

den 15-11-1947 modtog jeg en skrivelse fra erstatningsudvalget i København, om vi havde modtaget erstatning under nogen form, forsamlingshuset vedrørende, dette blev svaret til ..... og indsendt den 17-11-1947.
Angående besigtigelse af forsamlingshuset eller udbetaling af erstatning var ikke omtalt i denne skrivelse.

Jeg venter dog inden årets udgang endelig besked.
P. Hedegaard"

I december samme år skriver formanden:
"Den 10. december 1947 forelå endelig svar fra erstatningsudvalget angående indsendte andragende fra forsamlingshuset.

Der bevilges en sum på	*444,16*
herfra går Idrætsforeningens part	*25,00*
	419,16

Denne sum indgår i kassebogen den 16-12-1947"

I samme måned blev et par ting "sat på plads" i forholdet til værten. *"Da der i andre forsamlingshuse tages 90 øre for kaffe med 3 stk. brød, gives der tilladelse til at værten her tager et tilsvarende beløb."*

Ligeledes har der været en del parlamenteren omkring brændselsforbruget i køkkenet, hvortil der bruges ca. 2000 stk. tørv årligt. Da indtægten for værten er for nedadgående og meget af brændselet bruges i forbindelse med rengøring, kan bestyrelsen gå med til, at forsamlingshuset betaler denne udgift; dog skal private fester selv betale brændselet til brug i køkkenet til kogning m.m.

En stor omkostning har det været at udskifte begge WC'er på loftet, samt frostsikring af samme; hele 270,- kr. kostede den omgang men *"- nu skulle det være i så god orden som aldrig før"*.

Da det ikke så meget er brugen, men derimod kørsel frem og tilbage i de forskellige køretøjer der tager på de udlejede borde og bænke, er det berettiget at ikke-aktionærer betaler en rimelig leje af disse ting og man foreslår flg.: 50 øre for 1 bord og 25 øre pr. bænk.

20 år gammelt er huset, og meget har det oplevet.
I 1948 kommer der 110 mennesker til generalforsamlingen, de fornøjer sig med kaffebord og dans til kl.1, efter at man under "evt." har vedtaget at lave en lem over døren til den lille sal, så borde og bænke ad den vej kan komme op på loftet.

I 1948 stifter man Øster Alling og Omegns Andelsfryseri og
køber byggegrund af Martin Madsen for 350 kr.
Byggeriet tilbudt til 8.850 kr.

Gaden i Øster Alling blev reguleret i 1950. Herefter blev det påkrævet at lægge fliser fra fortovskanten ind til huset. Og så holdt den nye belysningsform, neonlyset, sit indtog i forsamlingshuset, effektivt men ikke just hyggebelysning. Der blev også tænkt på indeklimaet i form af en opsat ventilator, og i 1952 blev der bestilt nyt gulv til den store sal.

Selvom huset nu har rundet de 25 år har man, så vidt det kan ses, ikke tænkt på at fejre jubilæum; men 3 år senere tager man en anden stor beslutning: Der tillades brug af spiritus ved private fester, men kun efter tilladelse forud af den siddende bestyrelse og kun til aktionærer. Værten må på ingen måde forhandle eller servere spiritus ved andre fester.

Loftet i salen beklædes og man investerer i nye gardiner og nu i 1957 er lejen som følger:

Lille sal ved møde	10 kr.
Store sal, ved møde	20 kr.
Store sal, ved baller	40 kr.
og ved begravelser o.l.	30 kr.

Værten må opkræve 1,50 kr. for kaffe med 2 stk. brød.

1957-1972

I 1959 er det store spørgsmål opvarmningen af huset. Hos et firma får man tilbud på et Kosangas-varmeanlæg. Det bliver installeret, men virker ikke helt efter hensigten. Selskabet får dog en rimelig frist til at få anlæget til at fungere tilfredsstillende.

Det lykkedes ikke og i april nedtages det leverede anlæg - "omgående". I juni sætter man det gamle komfur og kakkelovnene i stand og laver en studietur rundt til andre forsamlingshuse, med opvarmning som emne.

I november bestemmer man sig for et oliekalorifere til den nette sum af 3278,- kr. + murerarbejde.

I 1960 er huset for trangt og svarer ikke længere til tidens forestillinger om et ordentlig forsamlingshus.

Flere generalforsamlinger. Senere indkaldes arkitekt Højer fra Løgten. Han foretager opmåling, udfærdiger skitser, retter i tegninger m.m. Der forhandles jordkøb med naboerne, Anna og Kristian Wittrup, og en strimmel i 5 meters bredde langs husets købes for 2.500 kr. Overslag på køkken-tilbygningen: 45.000 kr. Man foretager nytegning af aktionærer og skal helst op på 23.000 kr. før arbejdet må sættes i værk, hvilket det bliver mandag den 17. juni 1963.

Nybygningen rummer køkken og bar samt i kælderen et viktualierum med nedgang fra køkkenet og toiletter med nedgang fra entreen.

Men man har ingen vært, og da det er et forlangende fra politiets side, må formanden påtage sig ansvaret indtil anden løsning findes.

I 1963 bygges kommunekontoret overfor brugsen,
og i 1965 lukker Øster Alling Mejeri efter 75 års virke.

Samme år får man i forsamlingshusets bestyrlese en god idé med hensyn til financering af 80 nye stole: Byens beboere kan tegne sig for en stol - eller flere -. Resultatet: året efter er der indkøbt 82 stole hvoraf de 76 er betalt via tegningen.

Gymnastik-ribbene trænger til istandsættelse og der sættes 1000 fliser op på væggene i kældergang og toiletrum.

Endnu en udvidelse kommer på tale, det drejer sig om et lokale langs med store sal og i køkkenets bredde - den lille sal.
I 1970 søger og får man et tilskud fra kommunen på 1000 kr til indkøb af nye borde og året efter drøftes nedtagning af ribber samt isætning af en branddør og flytning af indgangsdøren fra facaden til gavlen. Samtidig vil man gerne have moderniseret den store sal.

1971. Øster Alling skole lukker. Det samme gør Andelsfryseriet.

1972-1987
1972. Nu skal det være. Den længe planlagte udvidelse mod nord påbegyndes i februar. Dette rum bliver "den nye lille sal". Et fint rum til mindre selskaber. En dør i vestgavlen skal fungere som nødudgang, og den finder desuden god anvendelse i forbindelse med udlejning af borde og stole. Der er fuld kælder under lokalet, og derned kommer man via en lem i gulvet. Senere sendes ansøgning til sparekassen om tilskud til fuldførelse af den modernisering, som er foretaget. Lånet på 30.000 kr. er brugt op og udgifterne til arbejdet er blevet betydelig større end overslaget.

1973. Automatiseres Øster Alling telefoncentral.

Forsamlingshuset følger også med tiden og dens krav til hygiejne og moderne bekvemmeligheder. I 1976 kommer der varmt vand i hanerne i køkken og toiletrum. Da man slås med stadig højere priser til opvarmning og belysning, må lejen sættes op, og huset bør isoleres.
Teknisk udvalg godkender tegninger til endnu en tilbygning - et vindfang. Disse forelægges generalforsamlingen det følgende år, og bestyrelsen får bemyndigelse til at gå videre med planen indenfor en økonomisk ramme af 30.000 kr.
I maj godkender dyrlægen køkkenet som værende i orden med tilladelse til at der må laves varm mad - på betingelse af, at der etableres effektiv udsugning fra komfurområdet.
I 1978 snakker man lidt om evt. at indrette omklædnings- og bruserum i kælderen, et ønske fra især gymnasterne. Opsætning af emhætte i køkken og serviceskabe i opvaskerum er også oppe at vende, og man har planer om en fest, som kan give et overskud til ombygningen.
I april mures den gamle indgangsdør på facaden til, den nye indgang er færdig. Efter fremvisning af håndværkerregninger til kulturelt udvalg bevilliges et ekstra tilskud på 5000 kr.
Det vedtages, at udlejningspriserne kun må stige, hvis oliepriserne stiger.
I 1979 gives der dispensation fra sundhedskontrollen vedr. emhætter over komfuret.

Nu skulle man tro, at huset var i bedste stand, men alligevel lyder det i 1980 at: *"huset trænger til en virkelig vedligeholdelse"* - (istandsættelse) bl.a. er taget over køkken og lille sal ikke helt vandtæt.
Ved generalforsamlingen dette år refererede formanden til en bog om forsamlingshuse, hvoraf fremgik, at *"forsamlingshuse bør være af samme standard som et godt familiehjem - men det kan jo nok ikke siges om vores forsamlingshus i øjeblikket"* -.

Der tales om et månedligt diskotek afholdt af Idrætsforeningen under fuld kontrol af voksne bestyrelsesmedlemmer fra ØAI.
Økonomien er meget anstrengt og man overvejer at afholde et loppemarked.
Levnedsmiddelkontrollen rykker for de omtalte emhætter i køkkenet.
Loppemarkedet i november 1980 gav et overskud på 3.652 kr.
Huslejen er pt. selskaber fred./lørd. 400 kr., med ekstra betaling for leje af service og man sørger selv for oprydning og fejning. Idrætsforeningen betaler 70 kr. pr. time.

I 1976 godkender teknisk udvalg tegninger til endnu en tilbygning - et vindfang.

Prisen er den samme, hvad enten man er lokal eller udensogns bruger, hvilket er blevet påtalt overfor bestyrelsen. Et medlem giver ved generalforsamlingen udtryk for, at det faldende antal udenbys lejere skyldtes husets elendige forfatning i forhold til andre huse - " *her er tapetet i laser, pudset drysser og vinduerne er rådne"!*
Jo der er stadig nok at tage fat på.

Et langvarigt "Flip"
Et mange gange tilbagevendende spørgsmål først i 80'erne var "Flippermaskinen" indsat i huset af "fredagsudvalget" - uden tilladelse.
Ved et bestyrelses møde 23/3-1982 blev det vedtaget, med 5 stemmer mod 0, at maskinen skulle ud inden lørdag aften d. 27/3, da der skulle være en privat fest. *"Hvis fredagsudvalget ikke selv fjerner den, vil husets bestyrelse sætte den ud".*
Efter at have været på dagsordenen ved flere bestyrelsesmøder, efter flere henstillinger og megen diskussion kunne formanden omsider den 22/3 1983 udtrykke sin glæde over at sagen med "Flippermaskinen var sluttet.
Også i sagen om emhætte i køkkenet er det omsider lysnet, på mødet den 5/10 1982 oplyses det, at Erling Andersen i løbet af ugen kommer og laver aftræk til omtalte emhætte.
På samme møde luftes ideen om kaloriefaire-opvarmning samt forslag om at sætte skillerum op i den lille sal , så gymnastikredskaberne kan få eget rum, men forslaget bliver ikke vel modtaget af den grund, at branddøren derved bliver blokeret.

1983. Forsamlingshusets nabo, Brugsen, lukker.

Den nye indsamlingsform - girokortet - til debat på generalforsamlingen i marts 1984. Disse bliver herefter omdelt af bestyrelsen - altså endnu ikke adresseløs via postvæsenet.
En arbejdsgruppe er oprettet med henblik på at få afklaret hvilke behov og ønsker byens foreninger og deres medlemmer har omkring brug af forsamlingshuset.
Endnu hviler formands- og kassererjobbet på samme person.
I maj dette år (84) får det gamle brændselskomfur sin dødsdom, - men måske kan det sælges via en loppeannonce og indbringe en lille skilling. Det forsøges uden held, så komfuret ender i en krog på loftet, indtil det i 1995 afhændes til en opkøber tilligemed andre effekter.
I august er skillerum i lille sal igen på tale - og vedtaget, *"så kan gangen endelig blive ryddet for borplader, stole m.v."*
Et loppemarked + papirindsamling i november har givet 8.300 kr. i kassen.
Der bliver købt brugte stole og borde for 10.000 kr.

1985 kommer der nyt loft i gangen, leveret af produktionsskolen Virring, og dramatisk selskab får tildelt depotplads på loftet i det gamle garderobe- og toiletrum.
I april ytres ønske om, at kældernedgangen i køkkenet sløjfes, at kælderrummene samtidig forbindes og - igen - at der evt. indrettes bruserum i dernede. I februar året efter bliver en forespørgsel angående afholdelse af hønse-messe i forsamlingshuset afslået, og der er forslag fremme om sammenlægning af Borgerforening og Forsamlingshus.
Der blev ingen bruserum i kældren, men inden årets udgang var kældernedgangen i køkkenet sløjfet og kælderummene forbundet med en dør.
Det tillades at foldedøren fra den store sal bliver flyttet ind som skillerum mellem lille sal og det derved fremkomne rum til gymnastikredskaber, på betingelse af, at der er fri adgang til nødudgangen.
I oktober 1986 afholdes fælles generalforsamling med borgerforeningen med drøftelse af sammenlægningen. Forslaget herom forkastes med 44 mod, 11 for og 7 blanke.

Ved generalforsamlingen marts 1987 forlyder det, at det er det bedste år formanden har oplevet, med en god husstandsindsamling.
Der er kommet nyt el-komfur og kaffebrygger med el-varmebeholder og ny gulvbelægning i køkken, bar og lille sal.
Villy Jørgensen bliver valgt til ny formand efter Kvorning, som har haft posten i 28 år.
I november planlægges nyt varmeanlæg - og en indsamling.
Og på et bestyrelsesmøde året efter er bl.a. nye vinduer og 100 års jubilæum på dagsordenen. Der indkøbes 100 nye stole og der snakkes ventilation.
Vinduerne bliver valgt som Danebrogsvinduer i plast; de kan åbnes i en helhed og er dermed godkendt af brandmyndighederne som flugtvej i tilfælde af brand.
Husstandsindsamlingerne foregår stadig - og forslaget om bruserum i kælderen er oppe at vende endnu engang, dog uden resultat.
Derimod får huset telefon i 1991.

Der er problemer med diskotekerne, man håber på mere kontrol fra arrangørenes side, og sætter forstærkning på dørkarmene i toiletrummene.
I foråret 1992 flyttes generalforsamlingen til søndag formiddag - med godt resultat. Der serveres morgenkaffe og rundstykker.
1994 - den nyindstiftede pris for godt byvirke går til Lis og Villy Jørgensen.
Samtidig træder Villy tilbage som formand for forsamlingshuset, med Ellen Byriel som afløser. Efter ændring i vedtægterne vælges formanden ikke længere på generalforsamlingen, i stedet konstituerer bestyrelsen sig på første møde.

I august 1994 indføres en ny tradition: fællesmøde med alle byens foreninger, med koordinering af arrangementer og en fælles kalender. De efterhånden ret udskældte Ø-baller ophører til stor lettelse for rengøringsholdet og for byen i det hele taget.

1994. Forsamlingshusets genbo, Købmandsforretningen, lukker.

1995 bliver huset medlem af landsforeningen af forsamlingshuse i Danmark. Det har imidlertid nået den alder, hvor en grundig skønhedsbehandling ikke må anses som spildt arbejde, hvilket det dog er tæt på at blive alligevel. Efter veloverstået maling af store og lille sal, torpederes huset af en løbsk lastbil, så en stor del af malerarbejdet må gøres om, efter at hullet i muren er blevet lukket og et ødelagt vindue skiftet ud.
Gulvet får en meget grundig afhøvling og herefter en god solid lakering.
Forgangen renoveres med nyt loft og den gamle skorsten fjernes. I gangen samt i vindfang og toilet, kommer der klinker på gulvet, og en god solid murstensvæg bygges op omkring kældernedgangen.
En portiere monteres som skillerum mellem store og lille sal, og der kommer en ny foldedør mellem store sal og "den nye lille sal", som er blevet til "den gamle lille sal" og hvis egentlige funktion nu især er depotrum for inventar. Og i marts 1997 indvies et splinternyt fuldt moderniseret og meget funktionelt køkken.
Et par år senere fornyes inventaret i form af sammenklappelige borde og polstrede stole. Siden bliver en tiltrængt lyddæmpning monteret på salens loft, der ved samme lejlighed skifter farve endnu engang.
Herefter kommer en forholdsvis rolig periode, men med god gang i aktiviteterne og dermed i udlejningerne. Det, som var et af hovedformålene med samlingshusene for over 100 år siden, gymnastikken, optager stadig forsamlingshuset en stor del af ugens dage i vinterperioden.
I 2000 gik Ellen Byriel af som formand og efterfulgtes af Birgitte Holm, herefter blev det Hans Jørgen Olsen og nu 2002 er det Erling Rasmussen.
I 2001, 15 år efter det første forsøg, bliver sammenlægningen af Borgerforening og Forsamlingshus omsider en realitet. Fremtiden skal så vise, om det er en god idé.
I 2002 bliver taget over køkkentilbygningn skiftet ud. Det samme bliver oliefyret. Og sådan vil der til stadighed være store og små forbedringer på det gamle hus, hvis det i 2027 skal kunne fejre sin reelle 100 års dag som "en velholdt gammel dame, på hvem alderen ikke kan ses".

Aarslev i gamle dage

AF AAGE GALMSTRUP

Efter at vi i Lokalhistorisk forening, den 25. oktober 1977, havde afholdt en Aarslev aften i forsamlingshuset, hvor Aage Galmstrup viste lysbilleder og fortalte levende og underholdende om disse, fik vi den tanke, at det ville være dejligt om han også ville fortælle om sin opvækst her i Aarslev. Vi bad ham om at gøre det, - og han efterkom vort ønske! - Sidst i 70'erne modtog vi på arkivet 64 sider erindringer, alt skrevet med hans letlæselige og flotte håndskrift.

Aage Galmstrup blev født på Bakkely i Virring, men blev, som han selv skriver, 9 måneder gammel en del af flyttelæsset til Elisaholt, den 1. november 1896. Sit voksenliv levede han på gården Østergaard i Hejlskov, indtil han og hans hustru Magda flyttede i en nyopført villa i Hvilsager, hvor han døde 94 år gammel, 30. august 1990.

Aage Galmstrup var altid levende engageret i foreningslivet, især med unge mennesker, som f.eks. Ungdomsforeningen i Aarslev og Kalø Vig Landboforening med dens 4H arbejde. I denne forening og i Lokalhistorisk forening blev han udnævnt til æresmedlem. Inden for landboforeningen var han en aktiv leder af mange rejser til udlandet, Norge, Sverige, Finland og Østrig. Indenfor opdræt af jyske heste var han også kendt... og her er kun nævnt en lille del af en aktiv mands liv.

En god fortæller var han også – det vil man se efter gennemlæsningen af hans erindringer, hvoraf vi her har valgt at bringe de afsnit, der fortæller om en drengs oplevelse af landsbylivet for de mange år siden. I erindringerne er der også meget navnestof, men det er nok mest interessant for de lokalkendte. Og har man interesse i at se dette også, er man altid velkommen på arkivet!

Helga Sørensen, Aarslev

Kører man fra Randers i sydøstlig retning og når ca. 8 km ud, har man de to store gårde Eriksborg og Brusgaards marker på hver sin side, og hvor de ender, ender også Kristrup kommune, og Aarslev sogn begynder.
Sognets vestligste marker her hører under en gård, der i dag er en ruin, og som i folkemunde altid er kaldt Blæsborg. Så længe jeg kan huske, har den hørt under Aarslev mølle.
Fra landevejen går en vej op til højre, til en ejendom, som blev kaldt "Krattet". En af ejerne af denne ejendom var Niels Kristian Sørensen. Han og hans kone kom fra Raaby, og efter nogle års forløb rejste de dertil igen.
Niels Kristian var noget af det roligste, man kunne tænke sig. Engang under generalstrejken i 1920 kom han for nær til opløbet og tumulterne i Randers gader, men da kunne Niels Kristian sno sig, så han undgik politiets knipler. En anden godmodig mand med en kurv på armen var på grund af sin nysgerrighed også kommen i farezonen, og da kniplerne sang, rakte han armene op og råbte: "a hår it nue mæ det sjak å gye, a æ fra Lindbjerg mark!" han slap dog ikke for kniplerne alligevel!
Den kæmpestore overbetjent Gjandrup blev slået ned med en jernstang i hovedet, men da han rejste sig – oh ve! Da svang han de stærke arme og mange i hoben trillede. Denne Gjandrup fik senere en søn, der som landbetjent i Ørsted blev dræbt under besættelsen, da han ville uskadeliggøre ilanddrevet sprængstof.
I disse hektiske dage i Randers blev der telefoneret til justitsminister Rytter, som absolut ikke gav efter. Dragonerne blev udkommanderet og de blev bombarderet med brosten af mængden.

Men tilbage til Niels Kristian Sørensen i Krattet. Man så aldrig denne mand uden en lille træpibe i munden. Til gården hørte foruden krattet også lidt mose nær gården. En vinterdag ville han skyde genvej over tørvegravene og mente at isen kunne bære. Det viste sig, at det kun var grødis, og han gik dybt ned. Niels Kristian greb om gravens kanter, der stadig brast, alt imens han stadig råbte om hjælp. Hans kone havde damer til eftermiddagskaffe, så det er jo såre naturligt, at de intet hørte. Langt om længe kom han op ved egen hjælp. Da en af byens mænd hørte dette, spurgte han: "gik piben ud? !".
Viggo og jeg holdt af at kravle på tagene. På den brede mønning på kostaldlængen, der var stråtækt, kunne Viggo slå hovedspring; jeg var ikke så sikker dertil og nøjedes med at stå på hovedet. På ladelængen husker jeg, som nævnt, der var opført en vindmølle i 1899 fra N.A. Christensen, Galtrup på Mors. En søndag formiddag var vi oppe i denne og så at Niels Anker var på vej til kirke. Vi gav et rusk i vindrosen og råbte: "Niels Anker!", og da det var stille og meget lydt, vendte han sig meget hurtigt om og så os hænge der højt oppe.

På vejen hjem fra kirke fortalte Niels Anker dette til mor og sagde:" A blev fandenhakke mig ræd!" og så fik vi jo at vide, at sligt måtte vi ikke. Nå, Niels Anker talte også tit om "wos det stue bak", og da jeg i 1922 var på valsen i Tyskland og i et par dage vandrede sammen med Herluf Dose fra Isagergaard i Aarslev i Harzen-området, sagde han, da han betragtede et bjerg: "det er fandenhakkemig større end wos det stue bak!".
Niels og jeg sad sammen på skolebænken og gik sammen til konfirmationsforberedelse ved pastor Lauesen, Aarslev. Ind imellem skiltes vore veje ved pladser ude, skoleophold og soldatertjeneste og ind imellem mødtes vi om det derhjemme og Aarslev ungdomsforening.

Elisaholt

Gården lå i gamle dage i en toft inde i Aarslev, (en købmand Thorup havde i mange år en butik i en stump af gården). Den hørte under stamhuset Clausholm, indtil godsforvalter Møldrup i 1850 købte den til arvefæste, som det hed. Han flyttede gården ud på dens nuværende plads, og da hans kone hed Elisa, kom gården til at hedde Elisaholt, - en holt er en bebygget plads. Godsforvalter Jens Møldrup fortsatte på godskontoret, hvortil han dagligt gik på sine ben. Rasmus Bang fra Aarslev var så hans avlskarl på Elisaholt. Jens Møldrup, 1807-1884, solgte Elisaholt i 1882 til C. Rømler fra Ny Mølle ved Laurbjerg, der så i 1887 solgte til sognefoged Søren Andersen fra Værum, en bror til Kjeld Andersen, Aarslev. Søren Andersen var gift med mors moster Kirsten, og hos dem tjente mor i 2 år. Mor var født på Tapagergaard i Aarslev 8. marts 1866 og døbt Nikoline Rasmine Jespersen, altid kaldet Line og far Jens Jensen, 27. marts 1868 på Krogsagergaard. De blev gift i 1892 og begyndte på en mindre gård, Bakkely, hørende til Virring. Der er Anna og jeg født.
Mors moster Kirsten på Elisaholt døde og Søren Rasmussen skrev:

Aarslev d. 8. september 1896

Gode Jens Jensen og Line.
På grund af min ensomme stilling, da vil jeg afhænde min gård, og da jeg altid har haft en stor godhed for Line fra den tid hun tjente os, da var det mit ønske, om I ville overtage den, ifald I ønsker dette, da må I komme over til mig med det første, eller i fald give mig besked, om I har lyst til at få gården.
I skal ikke tale med nogen derom foreløbig.
Hjertelig hilsen til Eder.
S. Andersen.

Elisaholt blev så vort gode hjem i mange år. Der var nok at tage fat på. Jeg ser af min fars noteringer og regnskaber, at der blev drænet og bygget ajlebeholder.

Min store søster Anna sagde engang, at far var før sin tid, og det er sikkert rigtigt. Alle hans skrivearbejder fra Thestrup højskole og Dalum landbrugsskole vidner derom. Desværre gik det tilbage med fars helbred og han fik kun få år at virke i på Elisaholt, da han døde 6. 3. 1901. Da var Anna 8, jeg 5, Viggo 3 og Søster 1 1/2 år. Alligevel husker jeg et og andet fra den tid, vi havde vor far. Som før nævnt opstillingen af vindmotoren i 1899 og flere ture til bedstemor på Krogsagergaard, hvor hun tidligt var blevet enke.
En begivenhed jeg aldrig glemmer, var julestormen i 1902. Det var juledags aften. Vi sad inde og bedstemor fra Krogsager var gæst. Hun klagede sig, når vindstødene ruskede i hele huset. P. Galmstrup, som nu var mors bestyrer, lå den nat mest på tagene sammen med begge karle med harver og andet materiale. Dagen efter så det grueligt ud med stormskader.
Efter at Peter Galmstrup havde været bestyrer for mor i 3 1/2 år, blev de gift med hinanden. Vi børn fik en god og en meget dygtig far, der lærte os arbejdets pligter og glæder. Læres dette, bringer det lykkelige dage.
Min skolegang begyndte med den såkaldte pogskole, indrettet i skænkestuen i forsamlingshuset.
En stor begivenhed i de år var også branden 17. maj 1904. Et tordenvejr drog over egnen og et lyn slog ned i Mathias Madsens gård og tændte. Denne gård brændte og de omliggende huse, tilhørende Rasmus Bang, Niels Kok, Anton Andersen "Forkaal", og "Knækkel" Anton og "Hvæsmari", som de blev kaldt for de slingrende ben og hvæsende stemme, et par originaler, hvor det kneb med det renlige, og hvor smådyr trivedes. Anton gik inde i det brændende hus for at redde dyner, mens Mari stod udenfor og råbte: kom ud! kom ud! og så faldt de største skolebørn i med: "thi Mari hun er så skøn en brud". Marius Lange, der altid var en slagen fyr, sagde: "Nå, de kommer sgu nok, når de får det for varmt!". der blev ingen skole for os den dag. Lærer Møller arbejdede med ved brandsprøjten.
Mine drengeår i Aarslev var lykkelige. Vi forstod at lege, når den tid var og arbejde til andre tider, for vi var ikke ret store, før vi fik vore opgaver ved kreaturerne og heller ikke ret store, før vi helt overtog arbejdet der.
Om sommeren var Allingå ofte i fritiden vor tumleplads med badning og fiskefangst, Skalle, Ål, Aborre og Krebs. Viggo havde et særligt tag til at snuppe krebsen uden fare. Vi kunne også drage til skovs; og kom vi så ud til Kjeld Ring, havde han altid tid til at snakke med os og tage os med i sin egen og i den større Brusgaard skov. Denne atmosfære og stemning i skoven tiltalte os. Om vinteren var der liv på Søeng med pigkæp og isslæde og skøjteløb. I Aarslev var der en fin kælkebane fra præstegården. Kunne vi bare passere det skarpe hjørne ved Jens Daniel Jensens gård, kunne vi fortsætte til landevejen.
Da Jens Daniels gård så i 1903 blev flyttet op på marken, og lærer Jensen i 1904 byggede hus på pladsen, forsvandt hjørnet.

Aarslev skole blev bygget i 1863 og var stråtækt. Der var "bette klas" og "stur klas". Engang i sin tid havde de store drenge indført den skik, at drenge, der skulle rykke op fra bette til stue klas, skulle bestå en opryknings-prøve, der bestod i, at der i sneen blev gravet et hul, passende til drengens størrelse, og med en sneflage over skulle drengen så i denne grav synge et vers, før han var værdig til oprykning. Da Anker Bondgaard var oprykker, sang han i snegraven: "Herrens venner ingensinde, mødes skal for sidste gang!". Denne ejendommelige skik var afskaffet før min tid.
Der var også en glimrende legeplads oppe ved vore fætre på Tapagergaard. Der rejste vi telt og "kørte i hest", altså rigtig køreihest med små pinde som bidsler og med tømme med inder- og yderline.
På Elisaholt kom nogle drenge fra Aarslev. De ville gerne hjælpe os med vort arbejde, så kunne vi jo siden lege. En dag stod Viggo og bænkede gødning op i gården, Sigurd var ved at ordne strøelsen i båsene inden køerne skulle ind, og han kom så ud til Viggo med løftet fork: "skal vi i krig!!. Viggo tog en klat blød møg på greben og sendte efter ham; om det skulle ramme ham, ved jeg ikke, men det lukkede hele hans ansigt! I stedet for at gå til en vandhane og skylle det hele af, skreg Sigurd som en vild og styrtede hjemad. Jeg kan le, hver gang jeg ser det for mig. Det var smedens Sigurd, og hans bror Valdemar og postens Alfred og bette Jens, der kom.
Vi kunne også kælke på Esbjerg bakke. En dag kælkede Viggo, Søren Holmgaard, der tjente i Krattet, og jeg ned ad denne bakke og kørte så på et muldvarpeskud, der jo i frostvejret var hårdt som sten. Vi væltede jo selvfølgelig, og Viggo begyndte at klage sig. Søren og jeg kørte ham hjem på slæden og sagde: "her kommer vi med en såret. Vi fortsatte med kælkningen, men da jeg kom ind viste det sig, at Viggo havde brækket det ene ben. Vor andenkarl Johannes gik til Voldum efter lægen og kørte med ham her til igen i hest og vogn. Da lægen kom, og Viggos ben skulle ordnes, gik jeg i kostalden for ikke at høre hans klage. Nå, Viggo blev da siden en dygtig gymnast og fodboldspiller.
Posten kom i gamle dage pr. hestevogn til Aarslev. Brevsamlingsstedet var i skolen og moster, Maren Jespersen, der var husbestyrerinde for lærer S. Jensen, var postmester. Da de i 1904 flyttede over i det nye hus, fulgte posten med. Herfra gik der, foruden post til Aarslev og nærmeste bebyggelser, også post, gående post, til Gundestrup, Hørning og Lund og en anden postrunde til Robdrup, Trustrup og Ølst. Landposterne var Søren Simonsen, Jens Knudsen og P. Nielsen, kaldet Ron. Søren Simonsen lod bygge det yderste hus mod vest og havde 1 td. land dertil og en præmieko, han trak til dyrskue med. Han var skaffer ved store gilder, og når han kom over dansegulvet og skulle åbne dansen, kom han halvt dansende, syngende debbe deb, debbe deb, så han kaldtes ofte debbedeb.
Da Søren Simonsen døde, boede hans kone Stine i moster Marens lofts-

lejlighed, og så blev det jo til "Stin på lowtet! ". Hun og moster Maren kom ud til os på Elisaholt juleaften.
Ved siden af P. Rons hus boede Søren Kjeldsen og hans kone Ane. Søren Kjeldsen havde været med i krigen 1864 og var der såret med et ar på den ene kind. Han var møllebygger og lavede forskellige landbrugsmaskiner. Tærskeværk med halmryster og håndrenser på Elisaholt var således hans fabrikat, svære og solide sager. Han havde smedeværksted i den ene ende af beboelsen. Jernet og det grovere blev fremstillet i et værksted, der lå i haven og som ikke findes mere. Deres datter Marie blev gift med smed Niels Brynildsen. Han var søn af smedemester Jens Valdemar Brynildsen, der var bysmed i byens smedie, og her fandtes den første telefon i Aarslev. Telefonen kom i 1911 til Aarslev og centralen blev indrettet i smedens nye private hus, hvor datteren Anna hjalp til i flere år. Hun var en meget begavet pige, der altid var villig til at yde en indsats, hvor noget værdifuldt skulle igangsættes. Hun blev i en sen alder gift med sognefoged Jensen i Ø. Tørslev og fik en søn.
Niels Brynildsen var bysmed i nogle år til han indrettede sin egen smedie på svigerfaderens grund og handelsmand Ole Mogensen flyttede ind i bysmedien.
I Edvards tid blev de yderste af Tapagergaards jorder solgt til Kallehave, helt ude ved Brusgaards skel. Edvard havde jo megen kørsel ifølge gårdens beliggenhed til alle ting, og han yndede at flintre af sted. En dag standsede han på "Sønnevej" og snakkede med Jens Glerup – han havde ladet sønnen få gården i Heden – og yndede disse ture. Edvard beklagede sig over hestene, de var for magre, de fik da ellers så og så meget! "A ska gi dæ et godt råd, sagde Jens Glerup, do ska gni dem over ryggen med havre!" – nå, sagde Edvard og studsede, "ja, men det ska vær a det, di levner i krybben!".
Vi husker jo alle vandfloden i 1924. Vejret satte i med kraftigt tøfald og samtidigt stærkt regnvejr. Så samles vandet på det høje land omkring Ejstrupgaarden i den såkaldte Karusdam, og når den render over, løber vandet i vejgrøften langs kommunevejen og fylder efterhånden den mægtige grusgrav. Det er jo uforståeligt at vandet så også kunne fosse ned i Aarslev og danne en 1 meter dyb rende i siden af legepladsen. Vandet steg ind i de lavest liggende huse, så beboerne måtte ud, men af og til ind igen for at trække kommodeskuffer ud for at sætte dem højere op.
Værst gik det ud over husene tilhørende P. Ron, Rasmus Hedegaard og skomager Nikolaj. Var væggene så af ubrændte sten, var det jo særlig galt. Det blev nødvendigt at bryde en stenkiste op for vandmasserne i den lave del af byen, og desuden også nødvendigt at lede færdselen i aftenens og nattens løb, op bag om Elisaholt til Aarslev, og her var det jo Jens Bang der, sammen med et par stykker mere, sørgede for den vagtpost, så vi andre kunne gå i seng.

I ungdomsforeningen opførte vi komedien en ekstra gang, og indtægten gik til de vandskadelidte.
I Aarslev blev brugsforeningen oprettet i 1906. Den blev jo senere flyttet og bygget større. Vi fik den første uddeler, Kresten Hem, som da var møllekusk på Mellemmølle hos Martinus Vinther.
Dengang da brugsforeningstanken var ny, kunne der jo ikke fås færdiguddannede uddelere. Kresten Hem kom så på et lille kursus hos min senere svigerfar, Severin Rasmussen i Hørning brugsforening. Kr. Hem blev efter nogle år kaldt hjem til sin fødeby Lime og blev uddeler der. Den store og stærke mand bukkede under, da "den spanske syge" rasede i 1919.
Der kom også fodbold til Aarslev, det vil sige, vi havde én til brug på skolepladsen, udstoppet med hø, og dog havde vi megen fornøjelse af den. En dag fik den et kæmpespark, hvorved den ramte Else Marie Andersen på den ene kind. Hun var Kjeld Andersens kone, og hun kørte med sin dattersøn, Kjeldsen, i barnevognen. Da Else Marie blev ramt af fodbolden, sagde hun: "Ih de æ da møj, at en it hår lov å færes!!" det blev i lang tid en slags slagord på skolepladsen.
Lidt fremme, hvor den nye brugs er bygget, og som nu er købmandshandel, lå der i gamle dage to ganske små sammenbyggede ejendomme. Hanne og Søren Lund, to meget gamle mennesker, boede i den ene. Vi knægte var jo dumme nok til at standse og betragte disse to, nærmest tandløse, gamle sidde og gumle der inden for vinduerne. Ane og Peter Thomsen boede i den anden, og da han var en ondskabsfuld mand, var der ingen uskyldige drillerier der.
På den anden side af vejen boede træskomanden. Han hed Hans, og da han altid snøvsede, hed han jo selvfølgelig Snøvshans. Hos dem boede en pige, et barnebarn, altid kaldet Træskotøsen. Hun havde det ikke rart i skolen eller på legepladsen. Børn kan være så hårde mod hinanden. Hvad mon der blev af denne pige? Det kunne være interessant at vide.
Bag ved træskomandens hus lå byens fattighus, et lille stråtækt hus, hvor taget på øst- og vestsiden gik omtrent til jorden, og hvor der på syd- og nordsiden var facade med vinduer og indgangsdør. Der var tre beboere, Ingeborg, Rikke og sadelmager Kondrup. Ingeborg kendte jeg meget lidt til. Kondrup var veteran fra 1864 med medaljer, en fin gammel mand. Han havde en lidt rystende gang, og så var man slemme nok til at kalde ham fisrøsteren. Et bevis igen på folks hårdhed.
Rikke var vor gode Rikke. Hun kom hver søndag hos os på Elisaholt, gjorde lidt nytte – hun kunne aldrig være ledig – og fik jo så maden den dag. Hun stammede fra Sverige og hed Frederikke Angregius. Hvornår hun kom til landet, ved jeg ikke. Rikke var myreflittig og meget sirlig. Hendes egentlige arbejde var som medhjælper hos gartner Hansen, Clausholm, hvortil hun hver morgen tidligt gik på sine ben.

Midt i Aarslev, nær skolepladsen, lå og ligger stadig, Niels Skrivers hus. Hans rigtige navn var Niels Albert Pedersen og hans kone hed Trine. Hos dem boede også Niels Skrivers far, P. Skriver, en gammel krigsveteran. Da han døde blev jeg, som dreng, sendt ind med en krans og overgav den til Trine. Som en gammel høflighed i den tid blev jeg af Trine indbudt til at se liget. Det gjorde et stærkt indtryk på mig, og jeg kan endnu se P. Skriver for mig.
Ved skolepladsen har vi forsamlingshuset, opført 1887. Det må hav været et stort fremskridt. Min mor fortæller, at hun var med til at spille "Den tredje" og "Soldaterløjer" i kroens rejsestald, hvor de så stoppede til med halmbundter under portene for at holde kulden ude. Forsamlingshuset er brugt på forskellig vis, alt efter hvem der ledede. Men et er sikkert, at da Johannes Sørensen kom her til og kom med i ungdomsforeningen, skete der en ændring. Johannes Sørensen kom med det friske pust derude fra. Han havde truffet friskolelærerinde Astrid Grønning i Ishøj, og de flyttede efter brylluppet ind i hjemmet på Vasen hos Else og Anders Grønning.
Jeg var i efteråret 1917 hjemme på orlov, da havde en af de unge karle på Elisaholt været til ungdomsforeningens generalforsamling, og da han kom hjem, spurgte mor interesseret om, hvem der blev formand. Ja, det gjorde Johannes Sørensen. For mor var det en stor glæde, men for mig var det jo et fremmed navn. Jeg lærte til fulde at kende det. Jeg er sikker på, at alle der var unge i Aarslev i de år, vil se med glæde tilbage til disse år. Vor forhandlingsprotokol fortæller om mangt og meget fra de år.
Vi havde også i de år lærer Halvgaard i Aarslev skole. Både han og provst Lauesen var os gode hjælpere. Deres navne findes ofte i bogen. Også konsulent Helms fra Svendborg, højskolelærer P. Jakobsen, Ry, med sin fele.

Årslev fra ca. 1913-1920

Udflugt til Himmelbjerget. Sang af Kaj Hofmann med klaverledsagelse af fru lærer Halvgaard. Sangkoret "Enigheden", Randers, sang ved vort høstgilde i 3 år. Udflugt til Hohøj. Lærer Skjoldgaard med makker og dejlig musik i 2 år. Forstander Axel Axelsen, Krabbesholm højskole. Pastor Aage Dahl, Nørbæk, gudstjeneste 2 vintre. Nordmanden Coucheron Åmot. Kurvefest. Pastor Møller Andersen, Voldum. Dilettant: "Vækkeuret" og "En spurv i Tranedans". Lærer Stegger Nielsen, Asferg. Søren Hornbeks gymnastikhold. Pastor Kristensen, Harlev. Genforeningsfesten. Efterårsmøde med forstander Kristensen, Randers og om aftenen dejlig musikunderholdning med lærerne Vad, Mellerup - Jensen, Støvring - Mortensen, Lindbjerg og Jensen, Hald. Gudstjeneste 3 vintre ved pastor Linnebo, Mygind. Lærer Ejnar Skovrup, Ollerup. Igen kurvefest. Teatertur. Småsketches. Gudstjeneste ved pastor Mikkelsen, Virring. Dilettant "101 er ude" og "Studeprangeren", "Eventyr på fodrejsen". Lærer Rasmussen, Auning. Vilhelm Larsen, Vallekilde. Pastor Gamborg, Ø. Tørslev. Lærer Andersen, Rud. Pastor Bjørnbak, Randers. I 1923 opførtes komedien "Nytårsaften på Lindegården", hvor Ejnar Bang var på scenen som 5 års dreng.

En sommer havde Viggo forpagtet Trines jord. Han stødte i nærheden af skellet på en sten noget større end almindeligt. Ved at grave den fri, viste det sig, at her var den Genforeningssten, vi manglede! Fire heste, to fra Møllen og to fra Elisaholt blev spændt for. Viggo og forvalteren i Møllen førte tøjlerne. Selvom der var gravet godt fra stenen, var den jo tung at få op, og de tre af hestene mente sikkert også, at det var over det mulige, men da Sofus, den nærmer af de to store Vallakker, lagde sig frem i selen, så jernbøjlen over ryggen blev rettet ud!, blev de tre andre nærmest skubbet i gang. Gamle Kjeld Aisen råbte: "Ih, de wa da mageløst". En folkeskare hjalp til og snart lå stenen på skolepladsen, og her var alle med. Det føltes som en opgave for hele byen.

Foredragsforeningen, med lærer Halvgaard som formand, var gået sammen med ungdomsforeningen om opgaven i anledning af genforeningen.

Inden stenen skulle rejses, skulle den jo have en indskrift. Provst Lauesen havde allerede skrevet en sådan til genforeningsstenen i Hvilsager: "Folkekrig flytted grænsen – Fredens Gud tag vor tak".

Vi fra ungdomsforeningen og lærer Halvgaard gik i præstegården. Provst Lauesen var i København og vi måtte og ville ikke benytte samme indskrift. Ved forhandling med fru Lauesen blev vi enige om: "Folkekrig flytted grænsen – Kongers Konge skærm vort folk".

Der har sikkert aldrig været holdt så skøn en fest i Aarslev forsamlingshus, som nu ved glæden over grænseflytningen. Der blev landet over indsamlet pengegaver til sønderjyderne, således også i Aarslev, og det blev min opgave at gå med listen. Alle gav, alle ville være med! Man gav fra 50 øre til 50 kr. og det blev til over 600 kr., og det var mange penge i 1920.

Forinden havde min fætter Holger og jeg været cyklende til grænsen og oplevet kongens ridt her og fremefter. (Pigen, der sad på kongens hest, er den i dag 68 årige fru Johanne Herdal, Otto Rudsgade 84 3de i Aarhus, født i 1911). Også det store folkestævne på Dyppel (Dybbøl), hvor kongen mødtes med folket. Der var ægte glæde ned gennem landet.
Der var efterhånden blevet en god kontakt mellem Aarslev og Hørning ungdomsforeninger, med gensidige besøg. Hørning var først gæst hos os, og den 11. juni 1922 var Aarslev i Hørning, hvor lærer Busk talte over dette vers: "At vinde en verden i livets strid, - det kalder man stordåd, en vældig id – og derefter tusinder tørste. – at vinde et hjerte, et eneste et – og vide, at man vandt sig verden i det, – langt mere dog er end det første. – Men vinde sig selv, er det største."
I gamle dage gik vejen tæt forbi det nordøstlige hjørne af Tapagergaard ned til Aarslev Mølle, forbi den store vindmølle frem til gården med stuehus på højre og mølledammen på venstre hånd over broen, hvor vandet løb under til det store vandhjul, der drev vandmøllen og videre gik så vejen til mergelgraven. Det samme på lignende vis på Mellem Mølle. I gamle dage var Aarslev Mølle et stort foretagende med både vind- og vandkraft. Dengang var det ikke almindeligt med kværne på gårdene, så der gik fast møllevogn ud med det malede og tog det hele korn med tilbage. Der blev også malet gryn på møllen, og der fandtes også bageri.
Ejeren, Mourits Møller, kan jeg godt huske, og har jo af min mor tit fået fortalt om datidens Aarslev Mølle. Det var en oplevelse som dreng at komme på besøg på Møllen. Vi fik jo selv kværn, da vi fik vindmøllen i 1899, men på Aarslev Mølle var der kværn, sække og melstøv på flere etager, og møllersvenden kunne med en sjælden rutine kure ned ad gelænderet.
Midt i Aarslev by ligger et gammelt hus, der før i tiden var ganske overgroet af efeu. Der fortælles, at da Kong Kristian d. 10. som soldat var tilknyttet de Randers dragoner, og de på tur kom gennem Aarslev, standsede han sin hest og betragtede det sjældne hus. Her boede i mange år Daniel Rasmussen, en øvet gammel håndværker af de solide, der var til stor gavn byen. Gik et møbel itu, var Daniel manden der ordnede det derhjemme, men også ude på gårdene tog han fat på alle reparationer og nybygninger. Daniel var en flink mand, som gerne ville hjælpe som håndlanger. Han var i mange år fast mand på Brusgaard. Han havde ved en rund fødselsdag modtaget en lænestol fra Brusgaards ejer, proprietær Hansen. Daniel var enkemand.
Daniels brorsøn, Rasmus Rasmussen, kaldet Grosen, tjente i sine unge dage på Elisaholt, og blandt de mange gode hjælpere gennem årene, har mine forældre ofte nævnt Rasmus Grosen som den ypperste. Samtidig havde vi pigen Severine, der kom fra Anders Møller i Mygind, og det blev de to.
På en gård i Aarslev hede, som den kaldtes, boede Else og Jens Bondgaard og en voksen søn, der hed Anker. Da han var på sessionen i Randers,

mødte han op i et rødt nankingsunderliv, knappet ned ad ryggen og med lange elastikstrømpebånd. Hans Jensen fra Mosen måtte hjælpe til med at knappe. Dette lille træk siger noget om Elses særheder. Hun kom af og til i kirke og kunne så ofte se sit snit til at komme med en eller anden hjem og drikke kaffe. En søndag kom hun med mor hjem, og vi unge sad jo og døjede for ikke at briste i latter. Else var kostelig at høre på. Hun bøjede sig i samtalens løb over mod min far og sagde: "det æ en stue næmels me di haltyr, Peter". Næmels – lettelse, haltyre – halvtøjr. Hjemme hos Jens havde de jo rebtøjr med trætøjrpæl, og det hele skulle jo rænkes sammen og føres om halsen på nabokoen og med løkken hængende på et horn, når de skulle kobles sammen og trækkes hjem.
Det hændte også at Else efter kirkegangen kom med i præstegården, og engang sagde fru Lauesen: "I morgen rejser jeg til København, Else, vil De med!?" mindsandten! Else gik hjem og gjorde forberedelser, bagte bordskuffen fuld af pandekager blandt andet, og stillede så næste formiddag i præstegården og sagde til datteren, Anna: "hæ hå de mæ så!", men da var fru Lauesen rejst. Anna gav så Else moderens adresse i København. Så satte Else "ette skivet", for hun var ræd for at hun med toget "Skulle gå i det tyske", som hun sagde bagefter. Else var da så klog, ved landgangen i København, at henvende sig til en politibetjent, der vinkede ad en hestedroche, og kusken fik af betjenten ordre til at levere denne dame til Elses medbragte adresse. Imidlertid var fru Lauesen taget til en anden familie, men Else fandt så en kone, hun som barn havde gået i skole sammen med, og der var en voksen datter, der tog sig af Else og viste hende et og andet i København, bl.a. Tivoli, hvor unge fyre fandt et godt mål at bombardere med konfetti, nemlig Else! Hun morede sig over det og købte en pose konfetti til erindring. De to fruer rejste sammen på båden hjem. På dækket spurgte Else: "er De ved muffen fru Lauesen?" – jo, for når hun kom hjem, skulle hun til at bage, "for nu har de jo nok spist alle pandekagerne! Og hun havde ikke penge til gær.
Jens Bondegaards syn var blevet svækket, og en dag de kom på kant, sagde han: "skal a ta mi træsko å gi dæ midt i syvnet!" – "git om du ku! Git om du ku!" replicerede Else. Et tosset svar, men en sandhed var der jo deri. De havde to hopper, hvoraf den største hed Lise. Den blev syg og døde. Hesteslagter Poulsen kom med hest og vogn efter den – sådan var det dengang. Det var jo et stykke arbejde at læsse så stort et dyr, og det stod Else og betragtede og sagde så tankefuldt: "A hår no ålti regnet mæ, at Jens sku astej færend Lise!" – "hvad siger De? Hvad siger De," sagde Poulsen; "A seje, a hår ålti regnet mæ, at Jens sku afstej færend Lise!".
Inden Aarslev i 1906 fik sin egen brugsforening, var der en del af beboerne, der var fælles om at hente varer i Hørning brugsforening samlet pr. hestevogn. Det gik så på skift med at køre. Det var en oplevelse for den af vi

børn, der fik lov at køre med. Turen gik også til Marie og Jens Daniel Jensens gård, som dengang havde en ejendommelig beliggenhed, og med stejl og ujævn gårdsplads, hvor vi skulle holde os fast i agestolen. Gården blev jo så i 1903 opført på dens nuværende plads. Der må have været et stort planeringsarbejde, inden opførelsen af huset, som lærer S. Jensen lod bygge i 1904, da haven jo nu er ganske plan.
Aarslev kro var i gamle dage et stort foretagende med købmandshandel, landbrug, krostue og rejsestald, ko- og hestestald og en gammel svensk lade. Ved århundredskiftet hed kromanden Hansen. Det var hans søn, Osvald, der var forkarl for mor, da hun i 1901 blev enke.
Senere kom en kromand Jørgensen, tidligere underofficer ved Randers Dragoner. De havde en voksen datter og drengene Knud og Svend. Knud var på alder med min bror Viggo, altså årgang 1898. Han bor stadig i Aalborg.
Kromand Jørgensen havde for vane at stå langt fremme i læssene ved hjemkørsel af hø og kornneg. Erfarne mænd gjorde ham opmærksom derpå, især ned ad den stejle gyde, som den kaldtes, men en gammel underofficer, skulle de jo ikke lære noget!! Det gik til en dag, da det halve læs og Jørgensen selv skred ned i enden af hestene, der for af sted; og i enden af gaden væltede vognen mod havelågen til huset, der dengang var telefoncentral. Hestene for videre med forvognen og Jørgensen kravlede forstemt ud af læsset.
I et gammelt hus, der var en forlængelse af Niels Skrivers det gamle, boede der et gammelt ægtepar. Manden var svensker og havde været skomager, og han kaldtes aldrig andet. Han var galsindet og nem at drille. En aften ruskede nogle store drenge i hans dasdør og tog derefter flugten, da skomageren kom. Jeg havde intet gjort, men fik alligevel et rap af pisken, de store var jo væk. Han havde en elskelig kone, Maren, hun var dansk og hed selvfølgelig Ma Skomager. Hun var en sjælden hjælpsom kone ved fødsler og ved sygdom. En dag fiskemanden kom med sine fisk, afleverede hun denne spydige men lune replik. "di æ mæ nue rø i hovern, di hå ves von te bal i nat!" Denne geniale bemærkning huskedes længe.
Det var lidt af, hvad jeg kan huske, og som jeg gerne afleverer, uden dog at kunne forstå, at andre kan finde nogen værdi i dette skrevne.
Mange byer og mange lande har man set og oplevet, og sådan set er Aarslev jo ikke noget særligt ved siden af alt det, man så. Men noget særligt er den dog – fordi, her er jeg fra og her var mit hjem, Elisaholt, altså det gamle Elisaholt, der for os alle var et hjem af megen stor værdi, som jeg mindes med taknemlighed. På samme vis vil jeg mindes lærer Lauersen Jensen for, hvad han lærte mig i skolen, og pastor Lauesens gode påvirkning før konfirmationen og alle vennerne i de unge år i Aarslev ungdomsforening.